

ЯГОНА ВАТАН, ЯГОНА ХАЛҚ БЎЛИБ, ЯНГИ ҲАЁТ ВА КЕЛАЖАК ЯРАТАМИЗ!

Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари

ЯНГИ

ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 67 (1666), 2026 йил 7 апрель, сешанба

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

СОЛИҚ МАЪМУРЧИЛИГИ РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 6 апрель куни солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш ва солиқ органлари фаолиятини ислоҳ қилишга доир тақдимот билан танишди.

Сўнгги икки йилда солиқ базиси кенгайгани ҳисобига бюджетта тушумлар ҳажми иқтисодиёт суратларига нисбатан тезроқ ўсмоқда. Халқаро валюта жамғармаси ҳам мазкур натижаларга солиқ маъмурчилигини кучайтириш ва яширин иқтисодиётни қисқартириш орқали эришилаётганини эътироф этмоқда. Шу билан бирга, тизимни изчил ислоҳ қилиш орқали 2030 йилга бориб, солиқ тушумларини 491,5 триллион сўмга етказиш, иқтисодиётда кузатилмайдиган улущини эса 28 фоиздан 19,6 фоизгача қисқартириш мақсад қилинган.

Ингилишда солиқ тушумларини оширишдаги энг катта заҳира яширин иқтисодиётни қисқартириш экани таъкидланди.

Президентимиз рақамли таҳлил ва сунъий интеллект имкониятларидан кенг фойдаланиб, “ақлли” назорат тизимини жорий этиш орқали бюджетта қўшимча 30 триллион сўм тушумини таъминлаш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Бу савдо ва хизматлар, саноат, қурилиш, умумий овқатланиш ҳамда бошқа соҳаларда R2P-операциялар мониторингини, товарларни маркировкалаш, рақамли назоратни кучайтириш, юкларни ҳужжатсиз ташиш фаолиятини автоматик аниқлаш ва норасмий бандликни расмийлаштириш каби механизмлардан кенг фойдаланиш ҳисобига таъминланиши мумкин.

Бозорлар ва савдо мажмуаларида назорат тўлиқ йўлга қўйилмагани, рақамлаштириш ишлари етарли эмаслиги оқибатида ушбу йўналишдаги имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани қайд этилди. Бугунги кунда бу ерларда 72 мингдан ортиқ чакана савдо субъекти фаолият юритмоқда. Бирок уларнинг 38 мингдан ортиғи товар айланмасини ойига 1 миллион сўмдан кам кўрсатган, 40 мингдан зиёди эса кунига атиги 2-3 та чек бермоқда. Шунингдек, бозорлардаги 12 мингта савдо нуктаси бўйича ижара шартномалари ҳисобга қўйилмаган. Натижада 37 минг тадбиркор ойига 500 минг сўмдан кам солиқ тўлаган.

Шу боис, бозорлар ва савдо мажмуаларини тўлиқ рақамлаштириш ҳисобига қўшимча тушум манбаларини ишга солиш, назорат, солиқ хизмати ва рақамли кузатувни ўзаро интеграция қилиш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Ингилишда стратегик бўлмаган йирик солиқ тўловчиларга ҳудудларда хизмат кўрсатиш масаласи ҳақида ҳам сўз борди.

Хусусан, 209 мингта ҚҚС тўловчи солиқ органларидан узоқда жойлашгани сабабли хизмат кўрсатиш ва назорат самардорлиги пасайгани қайд этилди. Шу муносабат билан 500 та стратегик бўлмаган корхона назоратини вилоят даражасига, 103 мингдан зиёд кишлоқ ҳўжалиги, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини туман даражасига ўтказиш таклиф қилинди. Мазкур ёндашув солиқ тўловчиларга жойида хизмат кўрсатиш сифатини ошириш, муаммоларни тезроқ ҳал қилиш ва назорат самардорлигини кучайтиришга хизмат қилади.

Тадбиркорлар учун солиқ маъмурчилигини соддалаштириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Ўтказилган сўров натижаларига кўра, тадбиркорларнинг аксарияти текширувлар, ҳисобот топириш ва солиқ тўлаш жараёнининг мураккаблигидан норози экани айтилди. Шу муносабат билан “автокамерал” назоратни жазолаш воситасидан хатони барвақт аниқлаб, тузатишга хизмат қиладиган профилактика тизимига айлантириш, корхоналарни хавф даражасига қараб, “яшил”, “сарик” ва “қизил” тоифаларга ажратиб ишлаш зарурлиги таъкидланди.

Шунингдек, 6 турдаги ҳисоботни инсон аралашувисиз автомат шакллантириш ва ягона солиқ ҳисобварағига ўтиш ишларининг бориши ҳақида ахборот берилди. Бугунги кунда 198 минг ҳолатда ҳисобот мuddати бузилгани, 14,7 минг солиқ тўловчи ҳисобот бермагани учун 396,6 миллиард сўм жарима қўлланилгани, солиқларни тўлашда ҳисобварақлар сони ортиб кетгани боис, 20 мингта хатоликка йўл қўйилгани айтилди.

Янги тизим жорий этилса, асоссиз солиқ қарзи, ортиқча тўлов ва пеня қўллаш амалиёти қисқартирилиб, тадбиркорлар 8,4 триллион сўм маблағни тежаси мумкинлиги қайд этилди. Янги ёндашув натижасида текширувлар сони камайиши, ҳисоботлардаги хатолар кескин қисқариши, муносабатларни кўриб чиқиш тезлашиши ҳамда колл-марказлар фаолияти сезиларли яхшиланиши кутилмоқда.

Тақдимотда солиқ органлари фаолиятидаги энг асосий масала кадрлар салоҳияти экани ҳам кўрсатиб ўтилди.

Сўнгги йилларда бу йўналишдаги ишлар етарли даражада ташкил этилмагани сабабли кадрлар қўнимсизлиги ошган. Ходимларнинг малакасини ошириш даражаси пастлиги, моддий рағбатлантириш тизими замон талабларига жавоб бермаслиги, ижтимоий қўллаб-қувватлаш механизмлари етарли эмаслиги қайд этилди. Хусусан, 2022 йилда 3 мингдан ортиқ ходим малака оширган бўлса, ўтган йили бор-йўғи 700 нафарни қайта ўқитилган.

Шу муносабат билан кадрлар малакасини ошириш, узлуксиз таълимни йўлга қўйиш, ходимларни моддий ва ижтимоий рағбатлантириш бўйича янги таклифлар тақдим этилди. Кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш мақсадида Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ академиясининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чоралари белгилаб олинди.

Давлатимиз раҳбари солиқ маъмурчилигида рақамли технологиялар, таҳлил ва сунъий интеллект асосида мутлақо янги иш услубини жорий этиш, тадбиркорлар учун қулай ва адолатли солиқ муҳитини яратиш ҳамда соҳада малакали кадрлар корпусини шакллантириш юзасидан мутасаддиларга топшириқлар берди.

Солиқ тизими фаолиятини “текширувдан — сервисга” тамойили асосида трансформация қилиш, хизмат кўрсатиш сифатини янада ошириш ва назоратнинг замонавий, самарали механизминини йўлга қўйиш устувор вазифа сифатида белгиланди.

ЎЗА

ДАВЛАТ АКТИВЛАРИНИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШ БЎЙИЧА ЯНГИ ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев иқтисодиётда давлат иштирокини қисқартириш ва хусусийлаштириш жараёнларини жадаллаштиришга доир таклифлар тақдироти билан танишди.

Мамлакатимизда кейинги йилларда хусусий секторни ривожлантириш ва инвестициялар жалб қилиш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди. Бугунги кунда иқтисодиётда давлат улуши 42 фоизни, давлат иштирокидаги корхоналарнинг сони эса 1 минг 685 тани ташкил этмоқда. Хусусан, ўтган йили қарийб 30 триллион сўмлик давлат активлари хусусийлаштирилиб, бюджетта 10 триллион сўмдан ортиқ тушум таъминланди. Ер участкаларини сотиш ҳажми ҳам изчил ошиб, 6 триллион сўмлик натижага эришилди.

Хусусийлаштиришдан манфаатдорлик тизими жорий этилиб, вилоятларда 2,6 триллион сўм, маҳаллаларда эса 7 миллиард сўм маблағ қолди. Давлат корхоналари эса бюджетта 49 триллион сўм дивиденд тўлади. Умуман, сўнгги беш йилда хусусийлаштириш ҳисобидан давлат корхоналари сони 60 фоизга камайди.

Танқидий рўхда ўтган йилгишда соҳада ҳал этилиши лозим бўлган масалалар ҳам борлиги кўрсатиб ўтилди.

Энг аввало, хусусийлаштириш жараёнларида иш ўринларини сақлаб қолиш, янги мулкдорлар томонидан замонавий технологиялар жорий этилиши ва ишлаб чиқариш самардорлигини оширилиши бўйича талабларни кучайтириш зарурлиги таъкидланди. Ўтган йили самарасиз ишлаётган давлат корхоналарининг сони 362 тага етгани бу борадаги ишларни янада жадаллаштиришни талаб қилади.

Тақдимотда давлат корхоналарини таҳлил қилиш тизимига замонавий рақамли воситалар ва сунъий интеллект имкониятларидан етарли даражада фойдаланилмаётгани қайд этилди. Молиявий ҳолати оғирлашган 451 та корхона

2024 йилда 14 триллион сўм, ўтган йили эса 362 та корхона 4 триллион сўм зарар кўргани айтилди. Шу муносабат билан давлат иштирокидаги корхоналар фаолиятини чуқур таҳлил қилиш, молиявий барқарорлигини баҳолаш ва муаммоларни барвақт аниқлашнинг янги механизминини жорий этиш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Хусусийлаштиришда таҳлилий ёндашув етарлича қўлланилмаётгани қайд этилди. Бундан бўён мазкур жараён тармоқ ёндашуви асосида ташкил этилиб, ҳар бир соҳа алоҳида таҳлил қилиниши, унинг ижтимоий-иқтисодий оқибатлари баҳолалини, рақобат муҳити ўрганилиши ҳамда таклифлар шу асосда ишлаб чиқилиши белгиланди.

Ҳудудларда давлат мулкидан оқилон фойдаланиш, бўш турган майдонларни иқтисодий фаолиятга жалб қилиш бўйича мавжуд имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани қайд этилди. Шу муносабат билан давлат кўчмас мулки объектларини босқичма-босқич ягона бошқарув тизимига ўтказиш, бир ҳодимга тўғри келадиган ўртача майдонни 27 квадрат метрдан 12-15 квадрат метргача қисқартириш таклиф этилди. Бу орқали 4,9 миллион квадрат метр майдонни қўзғатиб қилинган, давлат корхоналарининг молиявий таҳлили ва тушумларни тақсимлаш жараёнига сунъий интеллект элементлари жорий қилинади.

Давлатимиз раҳбари иқтисодиётда давлат иштирокини янада қисқартириш, активлардан самарали фойдаланиш ва хусусийлаштириш жараёнларини замонавий ёндашувлар асосида тезлаштириш бўйича мутасаддиларга тегишли топшириқлар берди.

ЎЗА

МУДДАТЛИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИ ЎТАЁТГАН ЁШЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЯНАДА КЕНГАЙТИРИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондонини Шавкат Мирзиёев мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ва ҳарбий хизматчиларни қўллаб-қувватлаш масалалари юзасидан йиғилиш ўтказди.

Бугунги кунда мамлакатимизда ёшлар масаласи давлат сиёсатининг энг муҳим йўналишларидан бири бўлиб, уларнинг замонавий билим ва касб-ҳунар эгаллашини ҳамда бандлигини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш бўйича изчил ислохотлар олиб боришмоқда.

Хусусан, жорий йил 13 январь куни ўтказилган Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғилишида ҳарбий хизмат нуфузини янада ошириш ҳамда ёшларни жамиятда муносиб ўрин топишига кўмаклашиш бўйича аниқ вазифалар белгилаб берилган эди.

Бу борадаги ислохотларнинг маъنيқий давоми сифатида бугун муддатли ҳарбий хизматга қақирилган ёшларни касбга ўргатиш ва сифатли таълим олишлари учун шароит яратиш ҳамда армияда қитобхонлиқни оммалаштириш юзасидан ишлаб чиқилган таклифлар муҳокама қилинди.

Жумладан, 2026-2027 ўқув йилидан бошлаб муддатли ҳарбий хизматга қақирилган ёшларга бир қатор имтиёз ҳамда кафолатлар берилиши назарда тутилмоқда.

Эндиликда муддатли ҳарбий хизматчилар учун ҳарбий хизмат даврида олийгоҳларга ўқишга кириб, масофавий таълим олиш имконияти яратилмоқда. Бу жараёнда аскарлар учун таълим ташкилотлари билан ҳамкорликда ҳарбий қисмларда абитуриентларни тайёрлаш курслари ташкил этилиб, олийгоҳларнинг кириш имтиҳонларига тайёрлаш тизими йўлга қўйилди.

Шартнома асосида ўқишга қабул қилинган аскарларга эса фоизсиз имтиёзли кредитлар ажратилади. Энг муҳими, олий таълим муассасаларига қабул қилинган аскарлар ҳарбий факультетлар талабаларига тенглаштирилиб, ўқишни тамомлагандан сўнг уларга заҳирадаги лейтенант ҳарбий унвони берилади.

Шу билан бирга, намунали хизмат ўтаган, республика ва халқаро спорт мусобақалари ҳамда фар олимпиядаларида биринчи ўринни эгаллаган аскарларни тест синовларисиз ўқишга қабул қилиш тартиби белгиланмоқда.

Жорий этилаётган имтиёزلардан яна бири — аскарлар учун ҳарбий хизмат давомида “Битта аскар — битта касб” тамойили асосида 3-6 ойлик ўқув курслари

ташкил этилиб, уларга давлат намунасидаги махсус сертифицика берилади.

Муддатли ҳарбий хизматдан қайтиб, хусусий секторда фаолият юритмоқчи бўлган ёшларнинг касб-ҳунарга ўқиш жаражатлари ваучер асосида Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармаси томонидан қоплаб берилади.

Давлат ташкилотларига ишга кириш истагини билдирган ёшларга эса Бошқарув самардорлиги агентлиги томонидан ўтказиладиган тест синовларида 10 фоизлик имтиёз баллари қўшиб берилади.

Йиғилишда ҳарбий хизматчиларни қитобхонликка қизиқишини янада ошириш, бу борада уларни қўллаб-қувватлаш ҳамда рағбатлантириш бўйича чора-тадбирлар ҳам кўриб чиқилди.

Хусусан, жорий йилдан бошлаб, ҳар йили Қуролли Кучларнинг барча тоифадаги ҳарбий хизматчилари ўртасида тўрт босқичли “Маънавият қалқони” республика қитобхонлик танлови ўтказилади.

Танловнинг биринчи босқичи ҳарбий қисм ва ҳарбий таълим муассасаларида, иккинчи босқичи ҳарбий округ, бирлашма ва қўшилмаларда, учинчи босқичи Қуролли Кучлар таркибидagi вазирлик ва идораларда ўтказилади. Якуний республика босқичида саралаш босқичларининг ғолиби бўлган ҳарбий хизматчилар ўзаро беллашади. Якуний босқичнинг 4 нафар ғолиби Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондонининг бош соврини — замонавий электромобиль ҳамда диплом билан тақдирланади. Совринли ўринларини эгаллаган ҳарбий хизматчилар пул мукофотлари ва дипломлар билан рағбатлантирилади.

Давлатимиз раҳбари таклифларини маъқуллаб, тегишли қарорларни имзолади. Янги чора-тадбирлар юртимиз тараққиёти учун юқори билим, малака ва интеллектуал салоҳиятли ҳамда ватанпарвар кадрлар захирасини шакллантиришга хизмат қилиши лозимлигини таъкидлади.

Йиғилишда, шунингдек, мудофаа вазири мамлакатимиз ҳарбий хавфсизлигини кучайтириш, қўшинларнинг жанговар шайлигини ошириш юзасидан белгиланган вазифалар ижросининг бориши тўғрисида ахборот берди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН НАФАҚАТ ҚАДИМИЙ ЎТМИШГА ЭГА ЮРТ, БАЛКИ ИШОНЧ БИЛАН КЕЛАЖАК САРИ ИНТИЛАЁТГАН ДАВЛАТДИР

Шарқнинг улугвор миноралар қад кўтарган шаҳрига яқинлашаркан, узоқ Шимол ўлкаларидан келган савдогар катта қарвонни ҳайрат-ла томоша қилиб турибди. Қарвоннинг туяларга юкланган ипак, зирavorлар, тилла, қумуш ва бошқа қимматбаҳо моллари кўзни қамаштиради.

XI асрда Скандинавиядан анча йироқда — Бухоро ёки Самарқандга хос манзара бўлса-да, бу аслида илк ўрта асрларда Европани Марказий Осиё билан боғлаб турган улкан халқаро савдо тармоқларининг бир қўриниши эди.

Викинглар даври (IX–XI асрлар)даёқ ҳозирги Швеция ҳудудидан одамлар Евроосийнинг дарё тизимлари бўйлаб Шарққа ҳаракатланиб, Буюк ипак йўлининг йирик марказларига, жумладан, Буюк ипак йўлининг йирик марказларига, жумладан, Бухорога интилган. Швеция ҳудудидан сомонийлар сулоласи

даврида ишлаб чиқарилган юзлаб қумуш тангаларнинг топилгани мамлакатимизнинг Ўзбекистон билан узоқ тарихий алоқаларига гувоҳлик бериб туришни далилдир. Замонавий илмий тадқиқотларга кўра, Бухоро ва Самарқанддан келтирилган қумуш тангалар нафақат савдо муносабатларини ривожлантириш, балки ўша даврдаёқ Скандинавияда қумуш ва бошқа металлари қайта ишлаш технологиялари ривожига ҳам ҳисса қўшган.

Давоми 2-бетда

ОНА ТАБИАТНИ АСРАШ – ИНСОНИЙ БУРЧ ВА АВЛОДЛАР ОЛДИДАГИ МАСЪУЛИЯТ

Бугун Ўзбекистон тараққиётнинг янги ва юксак босқичида ижтимоий-иқтисодий ислохотлар билан бир қаторда экологик барқарорлик борасида ҳам дунё ҳамжамиятига ўрнак бўлгулик хайрли ишларни бажармоқда.

Давлатимиз раҳбари бошчилигида атроф-муҳит муҳофазаси масаласи, глобал миқёсда қўзғалғон экологик хавф-хатарларга қарши туриш, уларнинг олдини олишга қаратилган умумийлик ҳаракат давлат сиёсатининг муҳим қисмига айланди. Зотан, халқнинг эртанги кунини, келажагини учун қайгурадиган мамлакатлар экологик масалаларни тараққиётнинг энг муҳим йўналишлари қаторига қўймоқда.

Президентимиз илгари сурган ва том маънода умумийлик ҳаракатга айланган эзгу ташаббуслар замирида нафақат бугуннинг фаровонлиги, балки келажақ авлодларнинг мусоффо ҳаводан нафас олиши, соғлом табиий муҳитда камол топишидек улугвор мақсадлар мумкин. Атроф-муҳитни яшилликка буркашга қаратилган “Яшил макон” умумийлик ҳаракати, сал аввал қабул қилинган “Тоза ҳаво” умумийлик лойиҳаси — булар эртанги ҳаётимиз, мамлакат

ва халқимиз тақдири, соғлом келажагимизга дахлдор стратегик йўлнинг ажралмас қисмига айланди.

Давлатимиз раҳбари 1 апрель куни “Яшил макон” умумийлик лойиҳаси доирасида қўчат экиш тадбирида иштирок этиб, Миллий дендрология боғини барпо этишга старт берди.

Давоми 3-бетда

ОНА ТАБИАТНИ АСРАШ – ИНСОНИЙ БУРЧ ВА АВЛОДЛАР ОЛДИДАГИ МАСЪУЛИЯТ

Абдушукур ҲАМЗАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси фракцияси раҳбари

Бошланиши 1-бегда

Ўтган йили ҳам Президентимиз Тошкент шаҳрининг “Яшил белбоғ”и учун кўчат экканди. Бугун биз бунинг нечоғлиқ аҳамиятини етарлича англаб етолмаётгандирмиз, эҳтимол, аммо ҳозирги экологик вазиятга те-ранорек назар ташласак, “табиатнинг овози”га қулоқ тутсак, ваҳимага тушиб қолишимиз ҳеч гап эмас. Мамлакатимиз етакчиси эса “яшил” ҳаётга ўтиш қанчалик муҳимлигини доим таъкидлаб келади. Она табиат мувозанатини тиклаш, юртнинг эртанги кунига бефарқ бўлмаслик борасида шахсан ўзи халқимизга намуна кўрсатмоқда.

Бу галги хайрли ташаббус аввалгиларидан яна бир муҳим жиҳати билан алоҳида ажralиб турди. Ўйин юртимиздаги вази-рлик ва идоралар раҳбарлари, зиёлилар, ну-ронийлар ва ёшлар вакилларидан ташқари хорижий давлатларнинг мамлакатимиздаги дипломатик корпуси вакиллари иштирок этди. Бу — Ўзбекистон ҳамжиҳатлик, ўза-ро ишонч ва тинчликни қадрлаш, барқарор тараққиёт йўлидан қатъий бораётганининг ёрқин ифодаси. БМТнинг Ўрмонлар бўйича форуми раиси Исмомил Белевнинг бу сай-ҳаракат Ўзбекистон Президенти бошчили-гида дунё давлатларини бирлаштиришга ундовчи сиёсий ташаббус эканини таъкид-лагани барчамизни бирдек гуруллантдири.

Айни пайтда нафақат Марказий Осиё мамлакатлари, балки бутун жаҳон ҳамжамия-ти иқлим ўзгариши туфайли юзага келаётган муаммо ва таҳдидларга ечим топишга урин-моқда. Бу муаммолар қаторига атмосферада иссиқхона газларининг кўпайиши, ернинг устки қобиғи ҳароратининг ортиши, сув ре-сурслари тақчиллиги, табиий офатларнинг тез-тез такрорланиши, чўлланиш жараёни-нинг жадаллашиши ва бошқаларни киритиш мумкин. Мутахассислар иқлим ўзгариши табиий офатларнинг янги турлари пайдо бў-лишига шароит яратиши билан бир қаторда мавжуд табиий офатларнинг зарар етказиши кўламини бир неча баробар ошириши, ҳатто бошқариб бўлмайдиган даражага етказиши мумкинлигини таъкидламоқда.

Халқаро ташкилотлар ва илмий доиралар иқлим ўзгариши дунёнинг қатор ҳудудлари-да турли даражадаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни юзага келтиришини таҳмин

қилапти. Хусусан, Жаҳон банки маълумоти-га кўра, иқлим ўзгариши кучли ички мигра-цияга сабаб бўлади, жумладан, 2050 йилгача дунёнинг олтига минтақасида яшаётган 216 миллион одам яшаётган маконидан бошқа ҳудудларга кўчиб кетади. Бу минтақалар ора-сида Марказий Осиё борлиги ушбу муаммо-нинг минтақа давлатлари учун қанчалик дол-зарб эканини исботлайди.

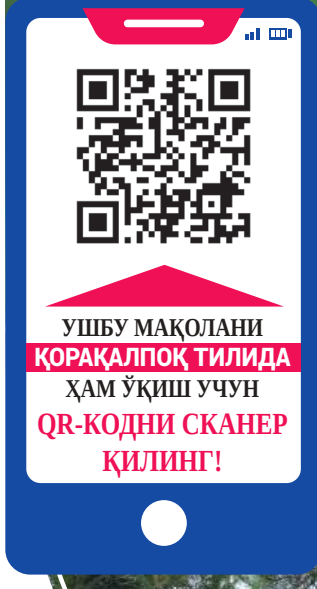
Маълумотларга кўра, сўнгги 50-60 йилда иқлим шароити ўзгариши натижасида Марка-зий Осиёда музликлар юзаси 30 фоиз қисқар-ди. Бу жиҳат дарёлар ва уларнинг экотизимига бевосита таъсир кўрсатди. Охириги бир неча ўн йилликда ўртача йиллик ҳарорат 1,5 даража кўтарилди ва аср охирига бориб 2 даражадан 5,7 даражагача ошиши тахмин қилинмоқда.

Бундай экологик бўҳронлар, албатта, мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмайди. Юрти-мизда аллақачон бошланган экологик хавф-хатарларни бартараф қилиш, чўлланишни камайтириш, сув танқислигининг олдини олиш, ҳаво тозаллигини таъминлаш, шовқин билан ифосланиш ва чанг-тўзонни камай-тириш, инсонларнинг асаб тизимини барқа-рорлаштириш учун ҳам бугун дархат экишга катта эътибор қаратишимиз, борларини эса асрашимиз даркор.

Иқлим ўзгариши оқибатлари Ўзбекистон аҳолиси фаровонлигига турлича таъсир кўрса-тади. 2030 йилга бориб мамлакат бўйлаб ша-ҳар ва қишлоқларда камиди 8 миллион киши иқлим ўзгариши хавфи жуда юқори бўлган ҳудудларда истиқомат қилиши кутилмоқда. ССДР ҳисоб-китобига кўра, агар иқлим ўз-гаришига мослашиш чоралари кўрилмаса, 2050 йилга бориб миллий иқтисодиёт ҳажми иқлим ўзгаришидан зарар кўрмаган ҳолатдаги кўрсаткичдан 10 фоиз паст бўлиши эҳтимоли юқори. Бу аҳоли бандлиги ва даромадининг сезиларли қисқаришига олиб келади.

Биз яшаётган ҳудуд шароитидан келиб чиқсак, иқлим ўзгаришининг жиддий оқи-батларидан бизни ҳимояловчи ягона манба бу — дараклар. Мана шунинг ўзи сўнгги беш йилдан буён давлатимиз раҳбари ташаббуси билан “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси амалга оширилиб, ҳар йили 200 миллион туп кўчат экилаётгани нечоғлиқ аҳамиятли эканини тасдиқлайди.

Кейинги бир ойда Президентимиз эколог-ия ва атроф-муҳит муҳофазасига қаратилган ўнга яқин янги ҳужжатни имзолади. Айрим қонун ҳужжатларига атроф-муҳит, ҳайво-нот ва ўсимлик дунёсининг муҳофазасини

УШБУ МАҚОЛАНИ
ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА
ҲАМ ЎҚИШ УЧУН
QR-КОДИНИ СКАНЕР
ҚИЛИНГ!

қучайтириш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишни таъминлашга қаратилган қў-шимча ва ўзгаришлар киритишга оид қонун, “Тоза ҳаво” умуммиллий лойиҳасини амалга ошириш бўйича ҳамда “Яшил макон” умум-миллий лойиҳаси самарадорлигини янада ошириш тўғрисидаги фармонлар, “Экомада-ния” умуммиллий лойиҳаси доирасида эко-логик таълим, илм-фан ва тарғиботни жадал-лаштиришга оид комплекс чора-тадбирларга доир ҳужжатларда мамлакатимизда экологик вазиятни яхшилашнинг аниқ механизмлари белгилаб берилди. Бу эса халқимизнинг му-носиб ҳаёт кечириши, экологик ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган навбатдаги жиддий қадамдир.

Тараққиёт кўрсаткичлари шиддат билан ўзгараётган бир даврда аҳоли жон бошига нечта дархат тўғри келишига оид маълумотлар бугун энг асосий мезонлар қаторига чиқмоқда. Зотан, бугун ривожланган давлат-ларда ҳар бир кишига ўртача 15-18 туп дархат тўғри келади.

Олимларимизнинг ҳисоб-китобига кўра, ўрта ёшли инсоннинг бир йилда 700-740 ки-лограмм кислородга эҳтиёжи бор. Бизнинг тупроқ иқлим шароитимизда 10-12 метрли япроқ баргли дархат бир йилда ўртача 100 ки-лограмм атрофида кислород ишлаб чиқара-ди. Демак, аҳоли пунктларида ҳар бир инсон учун 10 метрдан кам бўлмаган камиди 7-8 туп дархат бўлиши керак. Ўна ҳам аниқроқ айт-сак, 37 миллион киши учун 260-300 миллион туп, Тошкент шаҳри аҳолиси учун эса шаҳар-да 20-28 миллион туп 10 метрдан зиёд баргли дархат зарур.

Нафақат Тошкент, балки юртимиздаги бошқа йirik шаҳарларда ҳам ҳаво сифатини яхшилаш масаласи тобора жиддий тус олаёт-ганига асосий сабаб дархатлар сонининг кам-лиги, шаҳар атрофида яшил ҳудудларнинг етарли эмаслигидир.

Пойтахтимиз биқинида барпо этилаётган Миллий дендрология боғи эса шаҳарга кириб келадиган тоза ҳавони таъминловчи асосий майдонга айланади. Айни вақтда 65 гектар майдонда 50 минг туп дархат, 100 минг туп турли бутта кўчатини экиш ишлари бошлан-ган. Келгусида боғ ҳудудини кенгайтириш кўзда тутилган. Натижада бу ноёб экологик мусавфо ҳудуднинг умумий майдони 108 гектаргача етказилади. Богда ўртача 80-120

турдаги дархат ва буталар коллекцияси жой-лаштирилади. Қисқаси, яқин йилларда Мил-лий дендрология боғининг ҳар бир гектари йилгига ўртача 28 тонна чангни, РМ10, РМ25 зарраларини ютувчи улкан табиий филтрга айланади.

Энг муҳими, Сурхондарёда 10 минг гек-тарда “Яшил макон”, Сирдарёда 84 километр-ли “яшил девор” барпо этиш ишлари ҳам бошланди. Қорақалпоғистонда 1 миллион гектар, Навоий ва Бухорода 300 минг гектар-дан, Қаразмида 85 минг гектар чўл ҳудудида янги ўрмонлар яратилади.

Миллий дендрология боғини барпо этишга старт берилган куннинг ўзида ҳу-дудларда 21 мингга яқин юртдошимиз 164 гектар майдонда 88 минг туп кўчат ўтқазди. Мана шунинг ўзи она табиат ҳимояси, хал-қимизнинг эртанги соғлом ҳаёти учун дахл-дорлик ҳисси бугун ҳар бир юртдошимиз қалб амрига айланганининг ифодаси эмас-ми? Осмонимизда яқин йилларда чинакам мусавфо ва соғлом муҳит қарор топишига ишонч бу.

Йилги ҳам ҳар мавсумда дархат экиш кампаниялари авж олар, қозғоларда ми-ллион-миллион туп кўчат экилгани ҳақида ҳисоботлар тўлдириларди. Уларнинг кейин-ги тақдирини, парваришини учун кимдир масъул бўлиши кераклиги ҳақида, афсуски, ҳеч ким бош қотирмасди. Қаерга қандай дархат экиш кераклиги, келгусида бу дархат ерда тутиб кетиши ҳақида-ку мутахассис туғул, ҳатто тажрибали бирор боғбоннинг фикрини эши-тиб кўриш бировнинг ҳаёлига келмас эди. Оқибатда қанча-қанча кўчат қуриб, увол бўл-

ди, ноўрин танланган дархат турлари айрим инсонлар учун касалик кўзгатувчи манбага ҳам айланди.

Бугун вазият бутунлай бошқача. Экилаёт-ган ҳар бир кўчат парваришини учун масъул бириктирилган, яъни битта дархат вояга ет-гунига қадар гамхўрлик қилувчи эгаси бор. Бундан ташқари, ҳар бир кўчатнинг тақдирини ва парвариши жамоатчилик назоратида. Бир-гина биз — депутатлар фаолиятини олайлик. Ҳар ой якунида ҳудудларга, сайловчилар ҳу-зурига борганда, албатта, ўша ҳудудда экил-ган кўчатлар парваришини кўздан кечириш одат тусига айланди. Парламент томонидан эса ҳар бир чорак якунида масъул ташки-лотлар раҳбарлари, мутасаддиларининг айнан “Яшил макон” доирасида экилган кўчатлар парваришига оид ахбороти тинглаб бори-моқда. Кўчатлар парваришида эътиборсиз-ликка йўл қўйган масъуллар эса тегишли органлар томонидан қонунан жазоланмоқда.

Кўчатларни танлаш, қайси ҳудудда қандай дархатларни ўстириш келгуси ўн йиллик-да нимаалар бериши илмий асосда белгилаб олинаётган эса алоҳида эътиборга молик. Давлатимиз раҳбарининг айнан кўчатларни танлашда ҳам илмий асосларга таянишни талаб қилаётгани, керак бўлса, асрларгача давом этиши мумкин бўлган хатонинг олди-ни олишидир. Шунинг учун ҳам Президентимиз ҳудудга мос дархат турларини танлаш ва экишда Халқаро молекуляр алергология марказининг тавсиялари олинаётганини ало-ҳида қайд этди. “Яшил” университет ҳу-дудида “Илм — лойиҳа — амалиёт” занжирини асосида барпо этилаётган “in vitro” лабора-торияси, Доривор ўсимликлар ҳамда Уруғ-чилик ва селекция марказлари шу йилнинг ўзида ишга туширилиши катта аҳамиятга эга.

Энди яшил боғлар яратишда аҳоли ва де-путатлар иштироки янада кенгайди. Очиги, бу биз, депутатлар учун, Ўзбекистон Эколо-гик партияси учун жуда катта масъулият ва ишонч ифодасидир. Йилги “Менинг боғим” дастури доирасида ҳар бир лойиҳага бюджет-дан 250 миллион сўмгача маблағ берилган бўлса, энди бу миқдор 400 миллион сўмдан оширилади.

Жорий мавсумдан Олий Мажлис Қонун-чилик палатаси ҳар бир депутатига ўз ок-ругида яшил ҳудуд, яшил боғ яратиши учун 412 миллион сўмдан маблағ беради. Мана шундай кексиз имкониятлар даврида биздан талаб этиладигани фақат бир жиҳат: бир туп бўлса ҳам кўчат экиш, экилган дархат учун қайғуриш, ҳар қарич яшил ҳудудни кўз қора-чигдек асрашдир.

Президентимиз таъкидлаганидек, халқим-изда “Яхшидан боғ қолади”, “Бир кўчат эк-санг — минг баракат”, “Фарзанд кўрсанг, тўй қилсанг, дархат эк” деган теран маъноли ҳик-матлар бежиз айтилмаган. Бу сўзлар милла-тимизнинг қон-қонига сингиб кетган, асрлар давомида аждоқларимиз ҳаётига сайқал бер-ган яшаш фалсафаси, ота-боболаримизнинг гўзал тутумидир.

Давлатимиз раҳбари маҳалла раислари, нуронийларимиз ва ёшларимизга мурожаат қилиб, ҳар бир кўча ва хонадонга фаёз бера-диган ниҳоллар экишда ташаббускор бўлиш-га чақирди. Бу чақирғи ҳар бир виждонли инсоннинг қалбида акс садо бермоғи лозим. Зеро, маҳалла оқсоқоллари ва онахоний-ларимиз бу ишларга бош-қош бўлиши — ёш авлод учун энг катта тарбия мактаби. Буни қундалик ҳаётимизда, атроф-муҳитдаги ўзга-ришларда аққол ҳис этиб турибмиз.

Биз бу стратегик ташаббус ва халқимиз дилидаги эзгу таъкидлардан беҳад қувондик. Хайрли ишларга кўлни кўрган нуронийлари-миз, шижоатли ёшларимиз ва барча меҳнат жамоаларининг камарбаста бўлаётгани ҳам-маизини руҳланттиради. Шу боис, бор куч ва имкониятимизни сафарбар этиб, ушбу исло-ҳотларнинг ижросини таъминлаш, экологик маданиятни юксалтиришда энг олдинги саф-ларда бўлишимиз шарт. Маҳаллалар ва хона-донларда яшиллик дунёсини кенгайтириш, она табиатни кўз қорачигдек асраш йўлида депутатлик ва жамоатчилик назоратини ку-чайтирамиз.

Эзгу ният ва катта мақсадлар билан она заминга қадалган ҳар бир ниҳол — ҳаёт да-вомийлиги, тоза нафас ва соғлом келажак демак.

УЛУҒВОР МАҚСАДЛАР ВА ЭЗГУ ИШЛАР МАНЗИЛИ

Орамиздаги одамлар

Сурхондарё вилояти Ангор туманидаги “Тўлқин” маҳалла фуқаролар йиғини раиси Эркин Раҳмонов фидойи юртдошларимиздан. Унинг меҳнати, изланишлари давлатимиз томонидан юксак баҳоланди. Маҳалла тизими ходимлари кунни арафасида “Дўстлик” ордени билан тақдирланди.

— Бугун маҳалла тизимида ишлаш ша-рафли вазифага айналди. Аввал маҳалла раиси дейилса, фақат маълумотнома бериш билан шуғулланадиган киши кўз олдимизга келарди. Маҳалла раиси ташаббус кўрса-тиб, ҳудуд ҳаётини ўзгариши ҳаёлимиз-га ҳам келмасди. Ҳозир маҳаллада катта имконият бор. У чинакам ўзини ўзи бош-қариш институтига айланиб бораётган. Ай-ниқса, сўнгги йилларда маҳалла тизимида-ги ислохотлар аҳоли турмуши даражасига бевосита таъсир кўрсатяпти. Буни Тўлқин маҳалласидаги аҳоли ҳаёти мисолида ҳам кўриш мумкин, — дейди “Дўстлик” ордени соҳиби Эркин Раҳмонов. — Айниқса, жо-рий йилда маҳалла институти янги бошқич-га олиб чиқилмоқда. Йил номидан келиб чиқиб, белгиланган вазифалар сабаб яхши натижаларга эриша бошладик.

Маҳалла раисининг сўзларини шу ман-зилда яшайдиганлар бир овоздан тасдиқлай-ди. Улар яратиб берилган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, элга хизмат қилаётган маҳалла раисидан мамнун.

— Маҳалла жамиятининг юраги, инсонлар дарду қувончи туташадиган маскан. Бугун унинг жамият ҳаётидаги ўрни ва аҳамияти тобора ортиб бормоқда, — дейди Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси, фахрий жу-рналист Норкуват Тўраев. — Жумладан, Тўлқин маҳалласида эҳтиёжманд оилаларнинг уй-жой шароитини яхшилаш, ишчиларни ишли қилиш, ёшларнинг бошини бирикти-риш, масалан, тўғаракларга жалб этиш, аёл-ларни тадбиркорликка ўргатиш, маҳаллада тартибни сақлаш — “маҳалла еттичилиги”нинг зиммасида. Масъуллар бир ёқадан бош чиқа-риб ишлашида раиснинг ўрни катта бўлаяпти.

Аҳолининг айтишича, Эркин Раҳмонов маҳалла аҳли билан муттасил мулоқот қила-ди. Одамларни қўйнаётган масалалар билан қизикиб, ҳал этишда барча имкониятларни ишга солади. Айниқса, ёшларни қўллаб-қув-ватлаб, эҳтиёжманд оилаларга кўмак бериш-да ташаббускор.

— Маҳалла тизимида кўпроқ ваколат ва имкониятлар берилиши тизимда фаолият юритаётган минглаб фидойиларга янги куч ва илҳом бағишламоқда, — дейди маҳалла раи-си. — Айниқса, кичик меҳнатимиз юксак ба-ҳолангани белни маҳкам боғлаб, юрт равнақи йўлида янада шиддат билан ишлаш, ишончни оқлашга ундади.

Шу йил февралнинг сўнгги кунлари Жарқўрғон туманида яшайдиган Йигитали Абдуллаевнинг ҳаётида катта бурилиш юз берди. Президентимиз Сурхондарёга ташри-фи чоғида Жарқўрғондаги “Янги Ўзбекис-тон” массивини бориб кўрди. Мамлакатимиз раҳбари янги массивдаги “Young Adults” ўқув маркази фаолияти билан ҳам танишди. Ушбу ташрифда Йигитали Абдуллаев фаолияти-га ишонч билдирди. Ўқув маркази учун янги имкониятлар эшиги очилди. Бу тажриба янада такомиллаштирилиб, мамлакат бўйича оммалаштириладиган бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг “Маҳалла тизими ходимлари кунни муносабати билан бир гуруҳ юртдошларимизни муқофотлаш тўғрисида”ги фармонида биоан Йигитали Абдуллаев “Ке-лажак бунёдкори” медали билан тақдирланди.

Жарқўрғон туманидаги “Янги Ўзбекис-тон” массиви номига муносиб равишда ян-гиланишлар, бунёдкорлик ва интилишлар масканига айланиб бормоқда. Бу ерда бўй кўрсатаётган ҳар бир ташаббус, айниқса, ёш-лар таълим-тарбиясига қаратилган эътибор юртимиздаги кенг қўламли ислохотларнинг амалий ифодасидир.

Мана шу имкониятдан унумли фойда-

ланган Йигитали Абдуллаев раҳбарлиги-дан “Young Adults” ўқув маркази нафақат таълим мусасасаси, балки ҳудуд иқтисо-диёти ва ёшлар бандлигини таъминлашда муҳим драйверга айланмоқда. 400 ўринли марказнинг йиллик қамрови 2000 киши-ни ташкил этапти. Бу мавжуд қувватдан фойдаланиш даражаси қарийб 500 фоизни ташкил этаётгани ҳамда инфратузилма са-

марали ишлаётганидан далолат беради. Би-тирувчиларнинг камиди 60-70 фоиз ишли бўлмоқда. Шу орқали ўқув маркази йилига тахминан 1200-1400 йигит-қизнинг иқти-содий фаол қатламга қўшилишига сабаб бўлаяпти.

Давлатимиз раҳбарининг 2021 йил 12 октябрдаги тегишли фармонига мувофиқ, Жарқўрғонда “Янги Ўзбекистон” массиви қурилиши ҳамда ижтимоий-иқтисодий ри-вовжлантиришга доир чора-тадбирлар давом этмоқда. Чўл ҳудудини ўзлаштириш ҳисоби-га бунёд этилаётган массивнинг 50 гектарида 116 та қўп қаватли уй қурилиши режалашти-рилган. Ҳозиргача поликлиника, 180 ўринли боғча, 330 ўринли мактаб ва маҳалла бино-си фойдаланишга топширилиб, 68 та уйдаги 1500 хонадонга аҳоли кўчиб кирди.

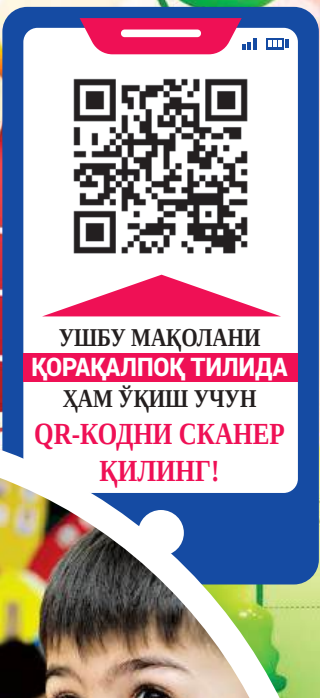
Бундай ижтимоий объектларнинг олис-даги ҳудудларда ҳам барпо этилаётгани Йи-гитали сингари ҳаётга янгича нигоҳ билан қарайдиган ёшларни руҳлантриб, улкан марралар сари бошламоқда.

— Ҳаётдаги мақсади инсоннинг йўлчи-роғи, режалари эса қўзлаган манзили сари эл-тадиган аниқ харитаси, танлови эса тақдир эшитгани очадиган калит деб биламан. Ким ўз олдида аниқ мақсад қўя олса, уни амалга ошириш учун пухта режа тузса ва тўғри тан-лов қилишдан қўрқмаса, албатта, натижага эришади, — дейди “Келажак бунёдкори” ме-дали соҳиби Йигитали Абдуллаев.

Бугун шаҳар қишлоқларимизда одамлар-нинг қувонишига арийдиган хайрли ишлар қилинмоқда. Ободлик ва фаровонлик сари юз тутаетган бу манзилларда ҳам улуғвор мақ-садларга ишонч бўй кўрсатмоқда.

Сарвар ТўРАЕВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Ғолиб АБДУСАЛОМОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

